

RECENTE PUBLICATIES

BESPREKINGEN / REVIEWS

Anonymous 1998. THE BRITISH LIST. British Ornithologists' Union, Tring, 28pp.

De Britse Ornithologische Unie heeft onlangs een klein boekje verspreid onder haar leden met daarin een volledig bijgewerkte versie van de Britse vogellijst. Uit de inleidende opmerking "This is the first edition of the BOU's The British List, ..." mogen we opmaken dat er regelmatig herzieningen zullen verschijnen. Behalve de nodige reclame, voor de BOU, voor de BOU Rarities Committee (BOURC), zowel als voor twee sponsors (dat schijnt tegenwoordig onvermijdelijk te zijn; de advertenties staan op de kaft op glossy papier in full colour, de eigenlijke lijst op grof en grijs kringlooppapier) bestaat de lijst uit alle soorten die in Engeland Schotland en Wales (B), in Noord-Ierland (NI) en op het Isle of Man (M) zijn waargenomen. De nomenclatuur volgt de lijst van Voous (1977; List of Recent Holarctic Bird Species) en de Engelse namen volgen de standaard die in 1992 werd vastgesteld (Checklist of Birds in Britain and Ireland, 6th edition).

Camphuysen C.J. & Leopold M.F. 1998. KUSTVOGELS, ZEEVOGELS EN BRUINVISSEN IN HET HOLLANDSE KUSTGEBIED. NIOZ Report 1998-4, CSR Rapport 1998-2, Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee, Texel.

Clyde Petroleum heeft het voornemen om een boring naar gas te verrichten voor de kust van Castricum. In opdracht van het ingenieursbureau Oranjewoud hebben medewerkers van NIOZ, IBN-DLO en CSR Consultancy een rapportage opgesteld over de vogelvoorkomens in het Noord-Hollandse kustgebied. Hiertoe werden zowel tellingen van vogels vanaf schepen geanalyseerd, als zeevliegtellingen van Noord-Hollandse kustposten. Aan de hand van deze gegevens werd nagegaan wanneer de risico's voor vogels het grootst zouden zijn waar het gaat om olievervuiling (bijvoorbeeld als gevolg van een blow-out), om verstoring door extra scheepvaart en helicopterbewegingen en wat betreft het affakkelen van gas. Ofschoon er het gehele jaar door wel enige nadelige effecten te verwachten waren, was er ook een duidelijk

'venster' aanwijsbaar waarin de gevolgen van deze activiteiten het kleinst zullen zijn.

Gaston A.J. & Jones I.L. 1998. THE AUKS. Bird Families of the World 4. Oxford Univ. press, Oxford, 349pp.

Een nieuwe uitgave in de serie Vogelfamilies van de wereld, een absolute aanrader voor elke rechtgeaarde zeevogelaar. Werkelijk adembenemende platen van Ian Jones (zo mooi zag ik alkachtigen nog nooit geschilderd) en een prachtig overzicht van wat er inmiddels bekend is van alkachtigen door Tony Gaston. Omdat er binnenkort uitgebreide besprekingen zullen verschijnen in Dutch Birding (CJC) en Ardea (MFL) kan deze vermelding kort blijven. Kopers zullen echter in geen geval teleurgesteld raken. Medewerkers van het olieslactofferonderzoek zullen misschien onaangenaam getroffen worden door de wat verouderde mening van Gaston over de gevolgen van olie voor vogels (hij ventileert de inmiddels verouderde standpunten van kolonieonderzoekers in de jaren zeventig en begin jaren tachtig), maar verder eigenlijk niets dan lof voor dit mooie boek.

Breife B., Holmström N. & Blomqvist L. 1993. SJÖFÅGELBOKEN: FÄLTBESTÄMMING AV STRÄCKANDE SJÖFÅGLAR. Vår Fågelvärld Supplement 18, Sveriges Ornitologiska Förening, Stenåsa. ISBN 91-88124-04-5, gebonden, 208pp.

Deze uitgave is om onverklaarbare redenen aan de aandacht van de Sula redactie ontsnapt en dat is niet terecht. Wat jammer dat dit gidsje in het Zweeds is! Op ruim 200 pagina's is op glanzend papier een unieke collectie foto's samengebracht om de kleumende zeetrekter behulpzaam te zijn bij de identificatie van langstreckende zeevogels, duikers, futen, zwanen, ganzen en eenden. Een unieke collectie, want het gaat hier om de vliegbeelden van vogels, of dat nou pijlstormvogels zijn of futen, Kleine Alken of jagers, aalscholvers of duikers. En zoals steeds, wat honderd woorden niet kunnen duidelijk maken, blijkt in een oogopslag uit een plaatje. Vliegende Dikbekzeekoeten zijn moeiteloos te onderscheiden van Zeekoeten, zelfs op enige afstand, maar ik heb nooit iemand goed kunnen uitleggen waarom als niet de gelegenheid daar was om een langvliegend exemplaar te zien. De foto's in dit gidsje maken onmiddellijk duidelijk waarom het zo makkelijk is, ofschoon je nog steeds met een mond vol tanden staat wanneer je de verschillen in enkele woorden wilt vangen.

De foto's zijn hier en daar aangevuld met een schetsje, om de kenmerken te onderstrepen. Steeds is getracht om enkele close-ups te tonen, maar ook groepjes vliegende vogels op enige afstand. Prachtig zijn vooral de foto's waarop meerdere soorten tegelijk te zien zijn. Van vrijwel alle soorten zijn verschillende kleden in beeld gebracht. Een spectaculaire presentatie vormen de 15 foto's waarin de Grote en Kleine Burgemeester met elkaar worden vergeleken en waarbij tegelijk een albinistische meeuw en een 'versleten' Zilvermeeuw worden getoond. Twaalf foto's zijn paarsgewijze presentaties van de beide soorten, in dezelfde kleden en vrijwel de zelfde houding, waardoor de subtiele verschillen buitengewoon goed in beeld gebracht worden. Uiteraard worden ook de jagers en sterns, in al hun kleden, uitvoerig in beeld gebracht, maar het werkelijke 'novum' van deze gids zijn de vliegbeelden van duikers, futen, eenden en alkachtigen.

Het Zweeds is ongetwijfeld een belemmering om de waarde van dit boekje volkomen in te kunnen schatten. Voor een land als Nederland, waar veel mensen voor 'hun zeevogels' afhankelijk zijn van het waarnemen van langstreckende exemplaren langs de kust, is deze uitgave echter een absolute must! Misschien een leuk project voor de NZG om bijvoorbeeld samen met Ger Meesters uitgeverij in Haarlem als vertaalklus aan te pakken?

Leopold M.F. & Camphuysen C.J. 1998. MONITORING PINKEGAT: VOORKOMEN VAN ZEEVOGELS EN ZEEZOOGDIEREN IN DE NOORDZEE-KUSTZONE VÓÓR EN TIJDENS DE PROEFBORING N7 (1997). Ongepubl. rapport aan Nederlandse Aardolie Maatschappij N.V., Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Texel & CSR Consultancy Rapport 97-9, Oosterend, Texel.

In 1997 werden uitgebreide tellingen van vogels uitgevoerd in een smalle strook boven onze Waddeneilanden vanaf het NIOZ onderzoeksschip de Navicula, vanwege de voorgenomen proefboring van de NAM op boorlocatie N7 (oostpunt Ameland). De tellingen werden uitgevoerd in april, mei, juli, september, oktober en november. In dit (ongepubliceerde) rapport worden de resultaten van dit onderzoek weergegeven; de gegevens werden toegevoegd aan de Nederlandse zeevogeldatabase (NIOZ, IBN-DLO, CSR Consultancy).

Wassink A. (ed.) 1998. ORNITHOLOGISCH JAARVERSLAG TEXEL 1997. Staatsbosbeheer Texel, Texel Birdwatching Center en Vogelwerkgroep Texel, Den Burg, 36pp. f 10,- (excl. verzendkosten; secr. VWG Texel, Hoefslag 5, 1791 SB Den Burg).

Texelse vogelaars, leden van de lokale Vogelwerkgroep, medewerkers van het Staatsbosbeheer en Arend Wassink van het Texel Birdwatching Center hebben in 1998 een jaarverslag uitgegeven, als een apart boekje, dat gezien kan worden als een 'update' van de Avifauna van Texel (1996; Vogels van het Gouwe Boltje). Met de soortenlijst worden de recente voorstellen van de CSNA gevolgd, en het boekje begint dus met de Knobbelzwaan en de Roodkeelduiker komt pas na de Kwartel. Elke soort heeft een korte tekst met, afhankelijk van de zeldzaamheid, informatie over zijn voorkomen als broedvogel, doortrekker of pleisteraar. Middels een serie grafieken wordt vervolgens een overzicht gegeven van de ontwikkelingen van een aantal soorten als broedvogel op het eiland. In een tweede bijlage volgen de resultaten van de Ringgroep Korverskooi (een 'constant effort site') en tenslotte worden de resultaten van de SOVON wadvogeltellingen voor Texel gegeven (12 jan, 23 feb, 27 jun en 16 nov). De tekst bevat helaas nogal wat slordigheden, hetgeen de geboden informatie niet ten goede komt. Toch zou een serie van dergelijke jaarverslagen een mooi bijgewerkt overzicht kunnen worden van de (onvermijdelijke) veranderingen in de Texelse avifauna.

Voslamber B., Van Winden E.A.J. & Van Roomen M.W.J. 1998. MIDWINTER-TELLING VAN WATERVOGELS IN NEDERLAND, JANUARI 1997. SOVON-monitoringrapport 98/04, RIZA-rapport BM97.16, IKC Natuurbeheer coproductie C19. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen. Gratis voor medewerkers, f 25,= (incl. portokosten) voor extra exemplaren, door overmaking op girorekening 2905988 t.n.v. SOVON, Beek-Ubbergen o.v.v. SOVON-MON 98/04.

Ons land is van grote internationale betekenis voor wat betreft de hier jaarlijks overwinterende watervogels. De kapt van dit nieuwe SOVON rapport vermeldt dat de jaarlijkse mid-winter watervogeltelling één van de langstlopende tel-series is (sinds 1967). Niettemin worden de resultaten van deze telling van januari 1997 alleen in detail vergeleken met die uit 1996. Langzamerhand zijn deze verzorgd uitgegeven rapporten een goede vervanging gebleken van de aanmerkelijk beknoptere overzichten die indertijd in Limosa werden afgedrukt en dit rapport zal de honderden medewerkers aan de tellingen ongetwijfeld stimuleren om ook in (inmiddels) 1999 weer mee te doen. De telling van 1997 volgde kort op de Elfstedentocht van 4 januari en ging vooraf aan een periode met extreem zacht weer.

Recorbet B. 1998. PHÉNOLOGIE, DISTRIBUTION ET ABONDANCE DE QUELQUES OISEAUX MARINS AU LARGE DE L'ESTUAIRE DE LA LOIRE. Spatule no. 6 (numero special), Ligue pour la Protection des Oiseaux, Délégation Loire-Atlantique, Nantes, ISSN 1266-3514, 120 Fr+21 Fr portokosten, te bestellen bij LPO Loire-Atlantique, maison des association, 21 allée Baco, 44000 Nantes, France.

Uit onverwachte hoek een verslag van vogeltellingen op zee, ruwweg tussen Quiberon, Belle Ile, Ile d'Yeu, Saint Gilles en La Turballe, oftewel de Loire monding aan de Franse (Atlantische) westkust in het noordelijke deel van de Golf van Biskaje. De tellingen werden uitgevoerd tussen 1984 en 1995, gedurende alle maanden van het jaar, in een strook tot op ongeveer 50 km uit de kust (waterdiepte 10-60 m). In totaal 60.000 tellingen hebben gemaakt dat een redelijk evenwichtig beeld geschetst kon worden van de vogelvoorkomens door het jaar heen en in dit rapport worden ongeveer 30 vogelsoorten besproken en in kaart gebracht. De kaartjes zijn in kleur (parse en groene stippen van verschillende grootte geven de verschillende dichtheden aan, de dieptelijnen zijn in rood), de tekst is sober, de illustraties variëren van min of meer kunstzinnig, via aardige schetsjes tot infantiele prenten en zijn in de meeste gevallen weinig functioneel. Omdat het onderzoeksgebied buiten het gebruikelijke areaal van de European Seabirds At Sea database valt zijn de gegevens een nuttige en vooral zeer bruikbare aanvulling. Drie soorten duikers overwinteren hier (nov-apr), vooral binnen de 20 m diepte contour. Noordse Stormvogels zijn schaarse zomergasten in het diepere water. De Grauwe Pijlstormvogel is net als bij ons een schaarse najaarsgast, terwijl zowel Noordse maar vooral Vale Pijlstormvogels hier in de nazomer samenscholen. Gezien de toch niet al te grote Franse populatie Stormvogeltjes zijn de aantallen van deze soort opmerkelijk te noemen (vooral aug-nov). Van de Jan van Gent werd een leeftijdsverdeling door het jaar heen uitgewerkt, die opvallend veel lijkt op wat wij hier voor de Nederlandse kust zien. Langs de kust komen zowel enkele honderden Eidereenden (gehele jaar) als Zwarte Zeeëenden voor (winter). Alk en Zeekoet zijn talrijk en worden volledig besproken, de Papegaaiduiker is onder de dwaalgasten gerangschikt, samen met Kleine Alk en Zwarte Zeekoet. Al met al een aardig rapport, waarmee niet zozeer een witte plek op de kaart is ingevuld, maar waaruit we wel wat leren over zeevogels in dit deel van Frankrijk.